

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

Att:

Deres ref.

Vår ref.
10/2576-21 600.01/WETH

Dato:
Oslo, 04.10.2010

Høring om endring i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven- raskere oppfølging og sanksjonering ved brudd på regelverket ved arbeidstakers sykdom

Det vises til departementets brev av 1 juli 2010 om nevnte sak.

LO støtter i all hovedsak departementets endringsforslag som anses som en oppfølging av protokollen som partene undertegnet 24 februar 2010. LO er imidlertid opptatt av at forebygging og det systematiske HMS-arbeidet skal tydeliggjøres som en vesentlig forutsetning i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv. Det hadde derfor vært ønskelig at høringsnotatet hadde omtalt dette, f.eks i innledningen.

Generelt om sanksjonsforslagene

Utgangspunktet for departementets forslag er partenes enighet om at sanksjonene overfor alle aktørene ved brudd på regelverket skal gjennomgås og styrkes. LO er primært opptatt av at myndighetene tar i bruk positive virkemidler som bygger på dialog for å motivere aktørene til medvirkning i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv. Det er likevel nødvendig å bruke sanksjoner ved gjentatte brudd på medvirkningsplikten som er pålagt aktørene. Sanksjonssystemet må imidlertid ikke bli så omfattende at NAVs ressurser blir bundet opp i administrering av dette på bekostning av oppfølging og bistand til både arbeidsgivere og arbeidstakere.

LO har vurdert forslagene til sanksjoner særlig grundig og har kommet til at denne delen av departementets forslag til lovendringer ikke bør behandles nå. Det er mange problemstillinger som reises ved etableringen av et slikt system, ikke minst knyttet til ressursbruk. En annen aktuell problemstilling er Arbeidstilsynets rolle i forhold til Arbeids- og velferdsetatens.

Iverksetting av sanksjonsforslagene må også sees i sammenheng med gjennomføringen av nødvendig IT-implementering og øvrige IT-utfordringer i arbeids- og velferdsetaten. Vi foreslår derfor at det foretas en egen utredning av et mulig sanksjonssystem.

I høringsuttalelsen har LO likevel valgt å komme med merknader også til forslagene om sanksjoner. Forslagene som ikke kommenteres slutter LO seg til.

Dialogmøtene

Det bør også komme frem at bedriftshelsetjenesten skal innkalles til dialogmøtene, så fremt ikke den sykmeldte motsetter seg dette.

Fremskynding og gjennomføring av dialogmøte etter 7 uker (dialogmøte I)

Dersom en fremskynding til 7 uker er nødvendig for legens vurdering av aktivitetsplikten, støtter LO departementets forslag. Forslag forutsetter imidlertid at tiltakene i oppfølgingsplanen er endelig avklart i eller rett etter dialogmøtet. LO vil peke på at det kan være praktiske forhold som gjør at man trenger lengre tid for å avklare innholdet i oppfølgingsplanen.

Vi vil også peke på at flytting av dialogmøte I fra 12 til 7 uker vil medføre merbelastning både for arbeidsgiver, arbeids- og velferdsetaten, sykmelder og sykmeldte. Konsekvensene kan bli at aktørene rundt den sykmeldte får en felles interesse i å unngå ”problemtilfeller”. Dette kan medføre utstøting fra arbeidsmarkedet og over på velferdsordninger.

Nederst på side 15 i høringsnotatet fremkommer det at til dialogmøte 1 må arbeidsgiver i forbindelse med innkallingen, *eventuelt* i samarbeid med arbeidstaker, vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig at sykmelder deltar. Det må være klart at selv om arbeidsgiver ikke finner det hensiktsmessig, kan den sykmeldte komme til motsatt konklusjon. Når arbeidsgiver skal foreta en slik vurdering, bør den derfor tas i samarbeid med den sykmeldte.

Aktiv sykmelding

Partene ble i IA-protokollen enig om avvikling av ordningen med aktiv sykmelding. Departementet viser til at avvikling av ordningen med aktiv sykmelding ikke er til hinder for at den sykmeldte kan prøve ut arbeidsevnen i arbeidsrettede tiltak hos arbeidsgiver, men at det likevel bare er aktuelt dersom arbeidstaker ikke vil komme tilbake i et eventuelt tilrettelagt arbeid.

Hovedhensikten med en slik mulighet er å kunne prøve ut atferd på et tidligere tidspunkt enn etter 52 ukers sykmelding. Det må være en klar forutsetning ved et slikt system at det ikke medfører undergraving av arbeidsgivers tiltretteleggingsplikt og bruk av gradert sykmelding - noe som igjen kan føre til utstøting.

Vi vil også peke på at for enkelte yrker vil gradert sykmelding, der man forutsettes å kunne fungere i sin ordinære jobb, i noen tilfeller være umulig å gjennomføre fordi det settes helsekrav til stillingen.

Arbeidstakers aktivitetsplikt

Det bør komme klart frem at selv om arbeidstaker har medvirkningsplikt ved utforming av oppfølgingsplanen, er det arbeidsgivers ansvar å sørge for at planen blir utarbeidet. LO foreslår derfor følgende formuleringen i § 8-8 i folketrygdloven: ”medlemmet plikter å medvirke ved utforming av

Unntak for aktivitetsplikten kan i følge departementet gis dersom det foreligger tungtveiende medisinske årsaker. Arbeidsmiljøproblemer i seg selv er ikke rimelig grunn til unntak. Det er åpenbart at arbeidstakers medvirkning er en forutsetning for muligheten til tilrettelegging. Her gjelder det likevel å ”trå litt varsomt”. En arbeidstaker kan ha vektige grunner til å vegre seg for/ikke orke å delta i arbeidet med oppfølgingsplan/dialogmøter, men uten at dette resulterer i en diagnose som gir en ”tungtveiende medisinsk årsak”. Samarbeid med sykmelder blir avgjørende her.

Arbeidsgivers tilretteleggingsplikt

LO forutsetter at selv om arbeidsgiver i en mellomperiode bør/skal tilby arbeidstaker annet passende arbeid som ikke er ”passende” i lovens forstand, kan ikke dette innebærer plikt for arbeidstaker til å akseptere en slik stilling uavhengig av stillingens innhold og lønn, ”, jf sidene 45 og 46 i høringsnotatet. Det omtales ikke hvor lang tid en slik ”mellomperiode” kan tenkes å være.

Sanksjoner

Det er viktig at konsekvensene av sanksjonene ligger på noenlunde samme nivå for de ulike aktørene, jf avsnittet nedenfor om den sykmeldte. Det må videre være gjennomgående for alle aktørene at man får et forhåndsvarsel slik at aktørene får mulighet til å korrigere sin atferd før det ilegges sanksjoner. Videre forutsetter LO at det ikke ilegges sanksjoner på bakgrunn av kun ett/få tilfeller av manglende medvirkning/aktivitet. Det blir avgjørende at manglende aktivitet skal dokumenteres.

Arbeidsgiver

Etter departementets vurdering bør arbeids- og velferdsetaten som hovedregel i sanksjonsøyemed ha fokus på at de formelle kravene til stoppunkt ikke er fulgt opp, og kunne ilegge bot der det er åpenbart at oppfølgingspunktene ikke har reelt innhold. Det vil etter LOs mening være rimelig at etaten plikter å foreta nærmere undersøkelser dersom tillitsvalgte, verneombud eller andre ansatte gir beskjed til etaten at det ikke skjer noen oppfølging. Dette er viktig for legitimiteten til IA-avtalen og de aktuelle lovbestemmelsene.

Sykmeldte

Det er viktig å ha i mente at sykmeldingssystemet kom i stand for å skape trygghet for den som ble syk. Sanksjonene knyttet til arbeidstakers manglende medvirkning er vesentlig strengere enn for arbeidsgiver og sykmelder. Den sykmeldte mister hele sitt inntektsgrunnlag. Sett i forhold til den gradvise opptrapping av konsekvenser for arbeidsgiver og sykmelder, er det rimelig å innføre en adgang til gradvis reduksjon av utbetaling av sykepenge som alternativ til fullstendig bortfall (på samme tidspunkt som stans i sykepenge er aktuelt).

Etter helt eller gradert bortfall av sykepenge må den sykmeldte fremme nytt krav om sykepenge. Forutsetningen er at den sykmeldte har oppfylt sin lovbestemte medvirkningsplikt, f.eks bidratt til oppfølgingsplanen eller deltatt på dialogmøte. En slik praksis kan føre til at den sykmeldte går lenge uten sykepenge før vedkommende får mulighet til å vise at han/hun oppfylder medvirkningsplikten, jf at utarbeiding av oppfølgingsplan og dialogmøte er avhengig av andre aktører.

LO forutsetter at det ikke stilles strengere krav til arbeidstakere som har fått sykepengene stoppet enn til andre arbeidstakere. Videre må det være slik at når den sykmeldte har oppfylt sine aktivitetsplikter, må rettighetene til sykepenge gjeninntre raskt. Vi har eksempler på at det kan ta flere måneder før så skjer.

Departementet foreslår en presisering i § 8-8 i folketrygdloven om at retten til sykepenge faller bort dersom medlemmet ikke medvirker ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner eller ikke avholder/deltar i dialogmøter.

LO mener det er åpenbart urimelig at å forlange at arbeidstaker skal avholde dialogmøter. Det må også være klart at der arbeidsgiver ikke avholder dialogmøter eller utarbeider oppfølgingsplaner, skal ikke sanksjonene rettes mot arbeidstaker. LO støtter forslaget til

presisering under forutsetning av at det ikke innebærer materielle endringer fordi det bidrar til å tydeliggjøre innholdet i arbeidstakers medvirkningsplikt.

LO forutsetter at sanksjoner i forbindelse med sykmelders manglende vurdering av bruk av gradert sykmelding vurderes innført før evalueringen av IA- utløp i 2013.

Sykemelder

Departementet foreslår at når legen fratras retten til refusjon 3 ganger i løpet av kalenderåret, skal det ilegges gebyr. LO mener perioden bør være 12 måneder, og ikke kalenderåret, samt at fortsatt negativ praksis ikke bare skal utelukke sykmelder fra å utstede legeerklæringer, men også sykmeldinger.

Arbeids- og velferdsetaten

Departementets foreslår at arbeids- og velferdsetaten først skal få tilsendt oppfølgingsplanen i forkant av dialogmøte II. LO har forståelse for departementets argumentasjon. Det sentrale er at arbeids- og velferdsetaten får den informasjonen den har behov for, slik at den kan yte bistand på et tidlig tidspunkt til de virksomhetene som har behov for dette.

Det er særlig viktig at NAVs rådgivings- og oppfølgingsapparat fungerer overfor små og mellomstore virksomheter uten et profesjonelt HMS-apparat slik at ikke manglende kunnskap utløser gebyrer eller stopp i sykepengeutbetaling før NAV har gjennomført sitt informasjonsansvar.

Det må stilles krav til arbeids- og velferdsetatens informasjon og at etaten utarbeider retningslinjer og prosedyrer for ileggelse av sanksjoner slik at det blir en mest mulig enhetlig praksis.

Andre forhold

LO etterlyser forslag i høringsnotatet knyttet til IA- protokollens punkt om obligatorisk opplæring for sykmelder dersom dette medfører behov for lov/forskriftsendringer.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Trine Lise Sundnes
(*sign.*)

Wenche Irene
Thomsen
(*sign.*)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.